

Εκδότης — Διευθυντής
Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ
Επιμέλεια ύλης
Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ
31 ΜΑΪΟΥ 1988
Αριθμός φύλλου 137
Τιμή φύλλου δρχ. 15
Ηράκλειο 1866, αριθ. 110

ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΙΑΝΝΙΤΩΝ

ΚΙΝΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

Στο πλαίσιο των σκοπών του Συλλόγου Βιαννιτών που μένουν στο Ηράκλειο «Ο ΠΑΤΟΥΧΑΣ» και ύστερ' από ενδιαφέρον πολλών μελών του, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη συνεπαρχιωτών στις 4)5)88 σε αίθουσα του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ηρακλείου.

Στη σύσκεψη πήραν μέρος 40 περίπου άτομα. Έγινε συζήτηση γύρω από τα γενικά προβλήματα που πρέπει να προωθηθούν, ώστε να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο των συνεπαρχιωτών μας, επίπεδο που ασφαλώς δεν ενδιαφέρει μόνο αυτούς που μένουν στην επαρχία αλλά και όλους τους άλλους που για οποιονδήποτε λόγο βρίσκονται έξω απ' αυτήν, δεν ξεχνούν όμως πως γεννήθηκαν κι ανατράφηκαν εκεί, οι ίδιοι ή οι γονείς τους, ή ότι κάποιος δικός τους μένουν εκεί.

Συζητήθηκαν βέβαια θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος και όχι ειδικά που αναφέρονται σε κάθε χωριό, τα οποία οπωσδήποτε αντιμετωπίζονται από τα Κοινοτικά Συμβούλια, τους συνεταιρισμούς και διάφορους συλλόγους. Τέτοια θέματα που επισήμανθησαν είναι: Το δικό και ιδιαίτερα ο δρόμος Ηράκλειο — Βιάννος και ο παραλιακός. Η αγροτική οικονομία στο σύνολό της με όσα συνδέονται μαζί της και που εκφράζονται με τον όρο «Πρωτογενής Τομέας». Θέματα Παιδείας, Περιβάλλοντος, Τουριστικής ανάπτυξης, αρχαιολογικών χώρων, θέματα υγειονομικής περίθαλψης, Πολιτιστικά κ.ά.

Στη σύσκεψη παρευρέθηκαν ο κ. Ευθύμιος Κακαβάς, Διευθυντής Νομαρχίας Ηρακλείου, με την ιδιότητα του Βιαννίτη εξ αγχιστείας όπως ο ίδιος λέγει (σύζυγος της κ. Δήμητρας Παπαμαστοράκη) και ο Νομαρχιακός Σύμβουλος κ. Μανόλης Καρακωστατάκης. Η παρουσία και των δύο ήταν πολύ θετική με τις πολλές ενημερωτικές πληροφορίες που έδιναν στην πορεία της συζήτησης.

Για να υλοποιηθεί η κίνηση για την ανάπτυξη της επαρχίας αποφασίστηκε η συγκρότηση επιτροπών που θα επεξεργαστούν τα επιμέρους προβλήματα. Σε κάθε επιτροπή παίρνουν μέρος άτομα που η επαγγελματική τους απασχόληση και η επιστημονική τους κατάρτιση βοηθούν στην επεξεργασία του θέματος με το οποίο θα ασχοληθούν.

Αποφασίστηκε να συγκροτηθούν αμέσως οι επιτροπές και με χρονοδιάγραμμα μέχρι τέλος Ιουνίου να υπάρχουν συγκεκριμένες προτάσεις από την κάθε επιτροπή για το θέμα της. Να πραγματοποιηθεί τότε μια νέα σύσκεψη όλων των επιτροπών, που θα συζητήσει στο σύνολό τους όλες τις προτάσεις.

Αποφασίστηκε επίσης να προγραμματιστούν, σε συνεννόηση με τα Κοινοτικά Συμβούλια και άλλους φορείς της επαρχίας, μια ή δυο συγκεντρώσεις στην επαρχία για να συζητηθούν και να συμπληρωθούν με ό,τι χρειάζεται τα συμπεράσματα από τη συζήτηση της 4)5)88. Από τις συζητήσεις αυτές θα καταρτισθεί

ένα πρόγραμμα ανάπτυξης της επαρχίας μας που θα περιλαμβάνει όλες τις εκδηλώσεις της ζωής στην επαρχία μας.

Επίσης θα εκλεγεί συντονιστική επιτροπή από εκπαιδευτικούς όλων των φορέων της επαρχίας και άλλους παρόντες που επιθυμούν, μπορούν και θέλουν να βοηθήσουν στην προώθηση για υλοποίηση του προγράμματος που θα καταρτισθεί. Η επιτροπή αυτή με το Νομαρχιακό Σύμβουλο της Επαρχίας θα μεθοδεύσουν την υιοθέτηση του προγράμματος από τις κρατικές υπηρεσίες, ενώ παράλληλα θα παρακολουθεί την υλοποίησή του.

Στην όλη κίνηση που άρχισε θα υπάρχει, για πληροφορίες, στενή επαφή με τις διάφορες υπηρεσίες. Πραγματοποιήθηκε ήδη μια πρώτη επαφή με τον κ. Ηρακλή Ε. Κουμπενάκη, συνεργάτη ΚΕΠΕ για τη Νομαρχία Ηρακλείου και συντάκτη πολυσέλιδου ερωτηματολογίου για την εκπόνηση του αναπτυξιακού προγράμματος της επαρχίας Βιάννου. Ο ίδιος δήλωσε πως είναι στη διάθεση κάθε επιτροπής για πληροφορίες που θα χρειαστούν.

Είναι πολύ ενθαρρυντικός ο ενθουσιασμός και η απόφαση δεκάδων συνεπαρχιωτών μας να δουλέψουν προς την κατεύθυνση αυτή.

Ας βοηθήσει καθένας μας με το δικό του τρόπο. Οι στήλες αυτές είναι στη διάθεση όλων για να παραφέρουν, ό,τι μπορούν για το καλό του τόπου μας, για το καλό όλων μας.

Ο Κονδυλάκης και η λαογραφία της Κρήτης

(ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΔΕΤΟΡΑΚΗΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ)

5ο
Ας ακούσουμε όμως τον ίδιο τον Κονδυλάκη, σε μια πραγματικά χαριτωμένη αφήγηση:

Δ' Η ΤΟΜΗ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ (Κρητικών άσμα)

Προ δέκα πέντε περίπου ετών, ενθυμούμαι, ήδωτο εν Βιάννω της Κρήτης άσμα τι δημώδες, αρκούντως περιεργον, γνωστόν υπό τον τίτλον «Το τραγούδι τ' Αλεξάνδρου και τ' Ελένης». Δυστυχώς κατά την εποχήν εκείνην δεν ήμην εις θέσιν να εκτιμήσω την αξίαν του, ήδη δ', ότε ηβέλησα να το εξετάσω, εστάθη αδύνατον να το εύρω. Εσχάθη. Εκ των γνωριζόντων απύθ' άλλοι μεν απήθυσαν, άλλοι δε το ελθρομόνησαν, διότι εξέλιπε πλέον εκ του πλείστου μέρους της Κρήτης το υραϊόν

αρχαϊκόν έθιμον να ψάλλωσι τοιαύτα άσματα κατά τας ευωχίας. Τα υραϊα, τα πλήρη αφελούς χάριτος, ως τα άνθη του βουνού, τραγαύδια της τάβλας, υπεχώρησαν σχεδόν καθ' ολοκληρίαν εις τον νεωτερισμόν των εκχαινωτικών άσμάτων και των ομοίως περιήπου φάσιως σκοπών, οίτινες κάθε τάσω φυτρώνουσιν ως μανιτάρια. Σχεδόν μεθ' έκαρπον μήνα ακούεις και καινούργιο άσμη, διαδιδόμενον μετά καταπληκτικής ταχύτητος από άκρου εις άκρον της νήσου. Προς τους σκοπούς δε τούτους άδονται πάντοτε ερωτικά δίστιχα, δια την παραγωγήν των οποίων υπήρξε τόσω θαυμασίως γόνιμος η δημώδης της Κρήτης μέυσα, απ' ου τα πλείστα των εν Ανατολή άδομένων ελληνικών δίστιχων ει-

σι προφανώς καταγωγής Κρητικής.

Μόνον οι ορεινοί της Κυδωνίας, ιδίως οι Λακκιώται και τι μιν άλλων επαρχιών, διατηρούσι μετ' επιμονής αξιόποινα ή τα παλαιά άσματα και τους ποικίλους αυτών ήχους. Αλλά ένεκα του μήκους αυτών και επειδή έκαστος των δαιτυμένων πρέπει να ψάλλη το ιδίον του, ουδέποτε τα άδοσιν ολόκληρα, διακόπτοντες αυτά δια της στερρατούπου επωδού:

Εξεχάσαμε να πούμε, Βάλετε κρασί να πιούμε! ή δια του: «Χαίρετε να χαίρωμεστα!». Τούτου δε συνέπεια υπήρξεν ότι τα πλείστα των διασωθέντων εισί κεκολληβμένα. Τοιαύτην τύχην υπέστη και το περίν ού πρόκειται άσμα, με την διαφοράν ότι με-

τά των στίχων δεν εληραμονήθη και η περιεργος παράδοσις, περί ην εσπρέφετο το άσμα. Οι χωρικοί της Βιάννου το αφηγούνται ως πεζήν παράδοσιν, διαπαικίλλοντες αυτήν με στίχους τινάς, οίτινες δεν εληραμονήθησαν εισέτι, και τούτων ως οίον τε ακριβώς θέλω προσηυθήσει να το παραθέσω ενταύθα:

«Αλέξανδρος ο βασιλιάς καράβια-ν-αρματώνει Βάνει πανιά μεταξωτά κι' α-πάργυρα κατόρτια, Χιλιάδες δέκα κι' άκόρτι βάνει στρατιώτες μέσα».

«Και ο κόσμος ερώτα: «Για που ορδινιάζετ' ο Αλέξανδρος ο πολυχρονισμένος; Είναι τάχα ακόμη ρηγάτα που δεν τον επρασκυνήσασι; είναι κόσμος που δεν τον έκαμε δικό του;» Μα κιανείς δεν εμπούρει να πηί το σκοπό του βασιλιά, γιατί μόνον μια ψυχή, μόνον η πανώρια Ελένη το εγνωρίζε, μα ο φόβος την έκανε να το κρατή μυστικό 'ς τα βάθη της καρδιάς της... Οι εποίμασιες ετελειώσανε και η φοβερή αρμάδα έκαμε πανιά κ' εβγήκε σ' το πέλαγος. Όλοι χαίρουν»

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 4

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΠΥΡΚΑΓΕΣ

Οι ζέστες άρχισαν, τα χάρτα και τα χαμόκλαδα ξηραίνονται μέρα με τη μέρα. Ο κίνδυνος για πυρκαγιές γίνεται κάθε μέρα και μεγαλύτερος. Η προσοχή όλων πρέπει να είναι σε διαρκή ένταση και προσοχή στις φωτιές που ανάβουν ταί έξω.

Προσοχή στα τσιγάρα που πολλοί συνηθίζουν να πετάνε από τα παράθυρα των αυτοκινητών. Ό,τι καταστρέψει η φωτιά σε λίγα λεπτά, σε λίγες ώρες, χρειάστηκαν δεκάδες χρόνια για να γίνει, και θα χρειαστούν πάρα πολλά για να αποκατασταθεί η ζημιά.

Μα παράλληλα με την προσοχή μας να μην προκληθεί πυρκαγιά, χρειάζεται και η προετοιμασία για την αντιμετώπιση της σε περίπτωση απροσδόκητης εκδήλωσής της.

Οι εμπειρίες από την παρουσία πυρκαγιάς στα Λιβάδια και τις γύρω περιοχές της Βιάννου πρέπει να μας διδάξουν πολλά. Οι στήλες αυτές αναφέρθηκαν με λεπτομέρειες στο θέμα αυτό πέρυσι.

Το επαναλαμβάνουν και φέ-

τος. Είναι αυτό που και η Νομαρχία και η Δασική Υπηρεσία επίμονα συνιστούν.

Να οργανωθούν οι κάτοικοι σε αντιπυρηνικές ομάδες. Ομάδες που θα βρίσκονται σε διαρκή επικυκλοκή. Εφοδιασμένες με τα απαραίτητα εργαλεία, σκαπέτια, φτυάρια, παλτάδες, ψεκαστήρες, κουβάδες με υπεύθυνο ομαδάρχη, που μέσα σε λίγα λεπτά θα κινητοποιεί την ομάδα του αν χρειαστεί. Στην διάθεσή της πάντα αυτοκίνητο για τη διακίνηση της, αν ο τόπος που τυχόν εκδηλωθεί πυρκαγιά το επιτρέπει.

Τοπική Αυτοδιοίκηση και τα όργανα τάξης ας φροντίσουν αμέσως για την συγκρότηση των ομάδων αυτών. Ας είναι τα πάντα έτοιμα κι ας μην χρειαστούν ποτέ. Ευχή και φροντίδα όλων μας.

Συνεπαρχιώτης μας έκανε γνωστό πως στη μετάβασή του την Πρωτομαγιά στον Ομαλό, αντελήφθη σε 3-4 ομίετα μικροσπίτες πυρκαγιάς. Ας φροντίσουμε με κάθε

● Συνέχεια στη σελίδα 4

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΟΣ 1986 - ΤΟΜΟΣ 61ος

Ο Ακαδημαϊκός κ. Μιχαήλ Σακελλαρίου, παρουσιάζοντας το βιβλίο της κ. Αγγελικής Λεμπέση. Το ιερό της Ερμής και της Αφροδίτης στη Σύμη Βιάννου, I 1, Χάλκινα κρητικά, τορούμαμα, 1985, λέγει τα εξής:

Η διδάκτωρ Αγγελική Λεμπέση, έφορος αρχαιοτήτων ανασκάπτει απο το 1972 στη Σύμη Βιάννου, στα νότια μέρη της κεντρικής Κρήτης, αρχαιολογική θέση, η οποία αποδείχθηκε από ασάφειες επιγραφές, ότι ήταν ιερό του Ερμή και της Αφροδίτης. Η ανασκαφή τράπισε την περιουχή με τον Ιερόν Όρος, που αναφέρει ο αρχαίος γεωγράφος Κλαύδιος Πτολεμαίος.

Τα έως τώρα ευρήματα είναι τόσο πολλά και τόσο ενδιαφέροντα, ώστε αυτό το ιερό να συναγωνίζεται τα

πιο σημαντικά του ελληνικού χώρου.

Από τα σπουδαιότερα φωρητά ευρήματα είναι: —26 χάλκινα ειδώλια ανθρώπινων μορφών και μέλη από άλλα 12. —500 χάλκινα ζώδια —δεκάδες πήλινων ζωδίων —152 πήλινα ειδώλια ανθρώπινων μορφών. —75 ανάγλυφα τελακίδια. —450 λίθινες τράπεζες προσφορών —δεκάδες τροχιλάτων ταύρων

Το ιερό λειπούργησε, χωρίς διακοπή, επί δύο σχεδόν χιλιετίες: από τον 16ον αιώνα π.Χ. ως τον 3ον μ.Χ. Ακμασε δύο φορές: κατά τη μινωική εποχή και κατά τη γεωμετρική.

Η ανασκαφή τελεί υπό την αιγίδα της Αρχαιολογικής Εταιρείας, η οποία και φέ-

ρει μέρος από το θάρρος της δαπάνης. Σ' αυτό έχουν συμβάλει επίσης διάφοροι οργανισμοί.

Η αρχαιολογική Εταιρεία κυκλοφόρησε προ ολίγου καιρού το πρώτο δημοσίευμα με υλικό του ιερού, το οποίο τιτλοφορείται:

Αγγελική Λεμπέση, Το ιερό της Ερμής και της Αφροδίτης στη Σύμη Βιάννου, I 1, Χάλκινα κρητικά τορούμαμα 1985.

Είναι τέταρτου σχήματος και έχει 259 σελίδες, ένα χάρτη και ένα τοπογραφικό σχέδιο.

Η διδάκτωρ Λεμπέση δημοσιεύει 95 σφυρήλατα ελάσματα με ανάγλυφα παραστάσεις, αντικείμενα που υπάγονται στη γενικότερη κατηγορία των «τορούμαματων». Ο όρος «τορούμαμα» ● Συνέχεια στη σελίδα 3

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΟΞΑΝΙΑΣ

Από προχθές στο χωριό μου έχουμε σαρακοστή, αν και ουσιαστικά εδώ έχουμε αγία και μεγάλη σαρακοστή ολοχρονίς του χωριού. Και σαρακοστή στο χρόνο θα πη νηστεία, ελιέγκαι κρεμμυδι.

Εν τώ μεταξύ η φτώχεια θέλει διάνεψη και φροντίδα και σπουραγοιριζόμενους ανθρώπους για να μπορούν να την παλεύουν και να τη νικούν.

Μια παράξενη ιδιοτροπία που έχω να ριτώ τις γειτονισες κάθε μέρα τι μαγειρεύουν, κάνουν τη γυναίκα μου να

φουρκίζεται απ' το κακό της, γιατί το θεωρεί ανάγνωγο έρωτημα και προσβλητικό.

— Τι μαγειρεύετε σήμερα, θεά Κατίγκω;

— Γάλα με τις χυλόπιτες, παιδί μου.

— Τι μαγειρεύετε σήμερα, γειτόνισσα Γαρεφαλιά;

— Σπαρτάλα, γιέ μου, και ούτω καθ' εξής: Έτσι κατάλαβα πως η βάση της διατροφής εδώ είναι το γάλα, τα χάρτα, οι ελιές. Τώρα τη σαρακοστή που νηστεύουν οι χωριανές μου κάνουν κάτι το πολύ σοφό και το

πολύ χρήσιμο, ένα είδος άγραφου Συνεταιρισμού. Και νεις μάλιστα δεν μου βγάινε από το νου μου πως οι σημερινοί Συνεταιρισμοί και Εταιρείες απ' αυτή τη σοφή πείρα έλαβαν τα πρώτα τους.

Ένα τέτοιο άγραφο Συνεταιρισμό έχουν στέμειο σθούρβα οι γειτόνισσές μου η Ζηνοβία και η Αρχοντική. Δυό καλογαλούδες καπσίκες έχει η καθεμιά τους και μόλις μπαινεί η σαρακοστή αρχίζει το συνεταιρίζεσθαι.

Κάθε πρωί και κάθε βράδυ αρμύουνε τις καπσίκες τους και κάθε δυό μέρες εκ περιτροπής κάνουν την ιεροτελεστία της τυροκομικής.

Έτσι κάνουνε μικρά τυριά (τυροζούλια) και μαζεύουνε ● Συνέχεια στη σελίδα 2

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Υγειονομικός Σταθμός Βιάννου	22205
Γιατρείο Άγροτικό Πεύκου	31377
Χωροφυλακή Υποδιεύθυνση Βιάννου	22206
Χωροφυλακή Σταθμός Πεύκου	31378
Γυμνάσιο Βιάννου	22230
Άγρονομείο Βιάννου	22006
Ειρηνοδίκη	22211
Συνεταιρισμός Βιάννου (Γραφεία)	22226
Συνεταιρισμός Βιάννου (Έλαιουργείον)	22136
Ο.Τ.Ε. (Βλάβαι)	22121
Ο.Τ.Ε. (πληροφορίες)	22215
Έλληνικά Ταχυδρομεία	22203
Κτηνιατρείο	22090
Φαρμακείον	22.140
Γεωπόνοι	22317
Α.Τ.Ε. Βιάννου	22.180

ΑΓΟΡΑΙΑ

Πειράκης Χαρ. — Βιάννος	22051
Ζαΐμάκης Θεόδωρος — Βιάννος	22304
Θεοδοσάκης Γεώργιος — Πεύκος	31437
Καρτσάκης Εμμανουήλ — Δουτράκι	22103
Λασηθιωτάκης Γ. — Βιάννος	22355
Χατζάκης Ίωάννης — Άγιος Βασίλειος	31301
Γαλανάκης Μιχ. — Χόνδρος	22101
Ψαρολογάκης Κων. — Χόνδρος	22109
Σοφοκλής Παπαδάκης — Καλάμι	31275
Ίωάννης Κονσολάκης — Άμυρά	31420

(Για υπεραστικά: 0895)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:

Ελένη Ιούζ. Μαν. Λαμπράκη το γένος Μαν. Γελασιώκη γέννησε κορίτσι.

ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ:

Μαίρη σύζ. Νικ. Βουσβούκη, το γένος Νικ. Νεραντζάκη γέννησε κορίτσι.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

ΣΤΟ ΛΑΓΟΝΗΣΙ ΑΤΤΙΚΗΣ:

Ο Γεώργ. Α. Παπαδημητρώπουλος βάπτισε την κόρη του Γεωργίου και της Δέσποινας Παπαματθαίου, που της έδωσε το όνομα Μαρϊάνθη.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΣΤΗ ΒΙΑΝΝΟ

Σπαύρος Γιαμαλάκης

ΣΤΟ ΛΟΥΤΡΑΚΙ ΒΙΑΝΝΟΥ:

Όλγα σύζ. Αντ. Γουρμειζάκη

ΔΙΟΡΘΩΣΗ Ανακοινώσεων προηγούμενων φύλλων:

Αρραβώνες: στο Ηράκλειο Δημοσθένης Ι. Καψακέφαλος και Γεωργία Μπριντζάκη.

Θάνατοι:

Στην Άνω Βιάννο: Θεονύμφη Δ. Καραγιωργάκη και όχι Μαρία.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Η κόρη του Μανώλη Νικολάου Παπαδημητρώπουλου **Καίτη** από τον Πεύκο έλαβε το πτυχίο Κοινωνιολογίας της Παντείου Σχολής Αθηνών.

Την συγχαίρουν οι θεοί της Μάνος και Μαρία Παπαδημητρώπουλου από την Αθήνα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Το διδακτικό προσωπικό του Δημοτικού Σχολείου Αμυρά ευχαριστεί πολύ τον κ. Μάνθο Χαλκιαδάκη για την πρόσφορα δέκα χιλιάδων (10.000) δρχ. στο ταμείο του Σχολείου, στη μνήμη της αδελφής του Μαρίας.

Για το διδακτικό προσωπικό Ο Δ/ντής του Σχολείου **Ν. ΜΠΑΡΜΠΑΓΑΔΑΚΗΣ**

Ευχαριστούμε θερμά όλους που με οποιοδήποτε τρόπο μας συμπαρασπάθησαν στο πένθος μας για τον πρόωρο χαμό του αγαπημένου μας συζύγου, πατέρα και παππού Δημητρίου Κοκολάκη (μηχανικού)

Η γυναίκα του Ελευθερία Τα παιδιά του Γιώργος — Διαμάντω Κόμη.

Τα αγόδια.

ΝΕΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Ο Αριστοτέλης Γ. Τακτικάκης πήρε το πτυχίο του από την Οδοντιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΣΕ ΣΥΝΕΠΑΡΧΙΩΤΗ

Στο γιατρό κ. Μενέλαο Ν. Μανουσάκη, κατά το 14ο επίσημο Πανελλήνιο Ιατρικό Συνέδριο, που έγινε στα Ιωάννινα στις 3/5/88, απονεμήθηκε, για πρωτότυπη εργασία του, το πρώτο βραβείο της Παθολογίας ως και το έπαιθλο του Καθηγητή Παπασταμάτη.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΣΥΝΕΠΑΡΧΙΩΤΩΝ

Ο Βασίλης Κόμης, Μαθηματικός, σε Διαγωνισμό του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.) πέτυχε υποτροφία για μεταπτυχιακές σπουδές στη Γαλλία με θέμα «Διδακτική της Πληροφορικής — Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές στην Εκπαιδευση».

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΕΜΕΙΣ»

Βαθμολογήθηκαν από την επαγγελματική επιτροπή και ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα του διαγωνισμού διηγήματος και ποίησης που προκήρυξε το λαογραφικό και μορφωτικό περιοδικό «ΕΜΕΙΣ» που εκδίδει ο συγγραφέας Γιάννης Δημηλάς.

Στο κάλεσμα που έκανε στους ανθρώπους που σπαρταράνε, το μικρό αυτό επαγγελματικό έντυπο, έδειξε πως στον τόπο μας δεν χάνθηκαν ακόμη όλα.

Οι 88 συμμετοχές, αριθμός εντυπωσιακός για την πεζή επαρχία που ζούμε, ήταν, ένα ευχάριστο ξάφνημα.

Από συνεπαρχιώτες μας που έλαβαν μέρος στο διαγωνισμό πήραν βραβείο οι Μανώλης Βλαχάκης και Αντώνης Στιβακτάκης. Έπαινο η Μαρία Βαρδάκη και τιμητική διάκριση ο Νίκος Θεοδοσάκης.

Ο τρόπος που θα επιδοθούν τα βραβεία και οι άλλες διακρίσεις θ' ανακοινωθούν αργότερα από τις εφημερίδες και το ραδιόφωνο.

Για περισσότερες πληροφορίες στο τηλ. 0821)54005 Χαγιά.

ΣΥΝΤΕΚΝΟΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

— Παλλά τα έτη σου Γιωργιό. Είντα κάνεις αλάισε; Πως πάνε μωρέ τα κέφια; — Καλώς άρισες Μανωλιό. Πως να πηγαίνομε, εμείς μερικοί μερικοί πάμε κατ'αδούλου. Όλα, μωρέ, θεόμυχά μου μας πονάνε. Απάνω, κάτω, ομπρός και πίσω. Κοντεύει να με στραβώσουν οι γιατροί με τα κολλήγρια που μου ρίχνουν στα μάτια. Ταχινή ταχινή, μεσημεριάτικα και κάθε αργά. Ας είναι τώρα, εγώ πολλά σου είπα, λέγε μου του λόγου σου.

— Εγώ, σύντεκνέ μου, δεν ξέρω πράμα, απ' ό,τι διαβάζω στα νέα του χωριού. Εκεί όλοι αρχίσανε ανασκαφές. Μα, μωρέ, για το Θεό να βρούνε τι; Να π.χ. ο Κασιανός, ο Θεοδόσιος, ο Σπιβακτής, ο Νερατζής και πολλοί άλλοι. Ο Ένας ψάχνει για να βρεί τους παλαιόνους που παίζανε θέατρο, που ήτανε λέει καλοί άνθρωποι.

Ο άλλος γράφει για το βαρικό χύμα, για το ασπρούγι, για το χυμιαρό και πάντως όλα για τα χωράφια, λες και θα βρούνε πετρέλαιο.

Άλλοι πάλι γράφουνε για τους Γερμανούς και γράφουν από τότε που φύγανε μέχρις ότου τους αξιώσει ο Θεός να ξαναρθούν. Έτσι, απεράσιμα κι εγώ να τους κάνω μια ανασκαφή.

— Κι ο σύντεκνος απαντάει: — Έχει γούστο στο Βούλισμα, στο Κονοστάσι.

— Το Κονοστάσι, το Βούλισμα; Να μην το ξαναπείς αυτό. Εγώ θα το αναλάβω αυτό

αλλά αργότερα. Εγώ σύντεκνε θα αναζητήσω ποιές ήτανε οι σχέσεις μας με τους αρχαίους ημών πατέρες, με τους παλαιόνους, και γιατί το χωριό μας έβγαλε τέτοια ονόματα.

Άκου, σύντεκνε, θα σου φύγει το τσεβέλο, άκου ονόματα που βαρτίζανε τότε τα κοιλία στο χωριό, εκείνιά την εποχή.

Αφροδίτη, Αιμιλία, Μελπομένη, Πηνελόπη, Ασπασία, Ηλέκτρα, Αντιγόνη, Αταλάντη, Ιφιγένεια, Αρτεμισία, Ανδρονίκη, Ευτέρπη, Βιργινία, Αριάδνη, Ελευθερία, Ελληνική, Κορίνα, Αριστέα, Βικτωρία, Αμαλία, Αγαλία, Ευδοξία.

Λυκούργος, Κίμων, Οδυσσεύς, Ευστράτιος, Δημόκριτος, Αριστάρχος, Τηλέμαχος, Αριστοειδής, Αλκιβιάδης, Αριστοτέλης, Ίδαμενός, Θεμιστοκλής, Περικλής, Περικλίδης, Φιλήμων, Θεόσιτος, Αριστίππος, Μιλτιάδης, Λεωνίδας, Μενέλαος, Δημοσθένης, Μεγακλής, Πολύβιος, Διομήδης, Χαρίδημος, Αγαμέμνων

Εμείς, σύντεκνε, απ' ό,τι φαίνεται απ' τα ονόματα που βρίσκομε στο χωριό, πρέπει να 'χομε σχέση με Θηβαίους, με Σπαρτιάτες, με Πελοποννησίους, γι' αυτό και υπάρχει αλφαική συγγένεια. Δεν ξέρω, δεν ξέρω τι να σου πω. Θα μας δώσει, σύντεκνε, η ευκαιρία να τα πούμε διαφορετικά. Σ' αφήνω, γιατί πάω να μεταδωσω τα ζωντόβολα, να τα ποτίσω και θ' ανέβω πάλι στα χωριά.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΒΛΑΧΑΚΗΣ

Εκείνοι που φεύγουν

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΗΜΟΝ. ΚΟΚΟΛΑΚΗΣ

Το πρώτο δεκαήμερο του μήνα πέθανε σε νεαρή σχετικά ηλικία, ένας ακόμη εκλεκτός Βιαννίτης, ο Δημήτριος Δημόν. Κοκολάκης, μηχανολόγος μηχανουργός. Πολύ μικρός ριχτήκε στον αγώνα για το μέλλον, για την επιβίωση.

Φοίτησε σε Τεχνική Σχολή και ειδικεύθηκε στις μηχανές εσωτερικής καύσης. Μετά την ειδικείωση και την απόλυσή του από το στρατό, ανέλαβε την παρακολούθηση της καλής λειτουργίας του μηχανικού εξοπλισμού του πρώτου ελαιουργείου του Ελαιουργικού Συνόμου Άνω Βιάννου, όπου εργάστηκε επί πολλά χρόνια, με ζήλο και επιμέλεια.

Έδρασε στην Εθνική Αντίσταση και προσέφερε τις υπηρεσίες του, μερίζοντας τις νύχτες, στο μηχανοστάσιο, από την ηλεκτρική μηχανή (δυναμό) που είχε ο Σύνομος, τις μπαταρίες για τη λειτουργία

του Μυστικού Ασυρμάτου των Ανταρτών και τις παρέδιδε για μεταφορά στον προορισμό τους.

Υπήρξε σχολικός έφορος και εργάστηκε και βοήθησε αποδοτικά επί πολλά χρόνια, στην επισκευή του διδακτηρίου του Δημ. Σχολείου.

Απέκτησε με τη σύζυγό του Ελευθερία Ραπτάκη τη μονακριβή κόρη του Αδαμαντία, εκλεκτή επιστήμονα, σύζυγο του εκλεκτού επίσης επιστήμονα γιατρού του Ε.Σ.Υ. Γεωργίου Ε. Κόμη.

Ζει και θα ζει στις καρδιές όλων εκείνων που τον γνώρισαν. Αγαπητός απ' όλους, που το δείχνει το πλήθος των χωριανών, συγγενών και φίλων που παρακολούθησαν την πάνδημη κηδεία του στον Ι.Ν. της Παναγίας Μασαμπά Ηρακλείου.

Ανώνια του η μνήμη!

Ε. Κ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΘΟΥΣΑΚΗΣ

Ένας ακόμη από την παλιά και αξεχάστη φρουρά του χωριού μας έφυγε. Καμιά εξαίρεση ο νόμος του θανάτου. Ο χάρος προχθές ξεπέζεψε στην πόρτα του Κοπετών Γιάννη.

Ασύγκριτη η καλοσύνη και το ήθος του. Η ψυχή του γεμάτη αγάπη. Ανάλωσε τη ζωή του στην υπηρεσία του καλού.

Στο μικροστατικό πόλεμο, μαζί με τα παλικάρια του χωριού Τσαπάκη, Μπαγκόλα, Κονδύλα, Παπαδογιάννη, τον Κωστή τον Βλαχονικολή, δια-

κρίθηκαν από τους πρώτους διαλεκτούς που αποστάσαν την ισχυρή ομάδα. Αγαπητός απ' όλους τους χωριανούς, αιμεγάλαστος, με ολοκληρωμένη αξιοπρέπεια, πλούσιος σε ανθρωπιά έφυγε ο Γιάννης στο χώρο της σιωπής. Τα παιδιά του, τα αγόδια του, η οικογένειά του με την εξαιρετική αγωγή τον κατευόδωσαν στην τελευταία κατοικία. Όλοι του ευχήθηκαν ελαφρό το χόμα που τον σκέπασε.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΒΛΑΧΑΚΗΣ

ΜΑΡΙΑ Ν. ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗ

Με γράμμα του προς τα Β. Ν., ο Απόστολος Εμμ. Κονσολάκης, από τη Θεσσαλονίκη, εκφράζει τη μεγάλη του λύπη για το θάνατο της Μαρίας Ν. Χαλκιαδάκη. Και διερωτάται: Η ευγένεια, η καλοσύνη, η με-

Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΟΞΑΝΙΑΣ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελ. 1 και λίγο βούτυρο που αργότερα τα πουλούμε στην πολιτεία και καλύπτουμε ένα σωρό ανάγκες.

Είπαμε πως η φτώχεια θέλει τερτίπια, θέλει να την πολεμάς και να τη μάχεσαι μ' όλα τα μέσα και μ' όλες τις δυνάμεις για να τα βγάλεις πέρα. Δύσκολο πρόβλημα παντού η ζωή, μα στα χωριά είναι παρσιάνω.

Στην άλλη γειτονιά δυό φτωχές μα εργατικές κοπέλες, η Δοξανιά κι η Μελπομένη ζήλεψανε τον γαλακτοκομικό συνεταιρισμό της Ζηνοβίας και της Αρχοντικής και κάμανε κι αυτές το δικό τους.

Στο μεγάλο πόρτεγο της Δοξανίας στέσανε τους αργαλειούς των, την ανέμη, τη ρόκα, και τάλια σύνεργα της υφαντικής σαν είδαν πως η ζωή χωρίς συνεχή δουλειά είναι μαρτυρική.

Απ' την πολιτεία παίρνανε παραγγελίες και φρουριώνια και στέσανε ένα συνεταιρισμό πρακοπής που έκαμε το σπιτί βουρνακή κυπέλη χαράς και αρχίσιας. Ό,τι βλέπανε τα μάτια τους το ζομπλιάζανε τα χρυσοδάκτυλά τους χέρια, βούργες, πιστότες, χαλιά, φούστες κλπ., που κάθε 15 μέρες το μασχοπουλούσανε στην πολιτεία.

Ένα ανάλογο Συνεταιρισμό έκαμε κι η Χρυσουμή με τη Βαγγελιά στην άλλη γειτονιά και κάθε χρόνο ανατρέφουσε μια σπιτιά ματαξιαριά και βγάδζουσε καλά λεφτά απ' το μετάζι.

Αυτοί οι Συνεταιρισμοί σ' απ' το φτωχοχώρι άλλαξαν τις συνθήκες της ζωής και του δώσανε άλλη ζωντάνια.

— Τη σαρανταρά στα χωριά μαζεύονται πολλές δουλειές, τα λιομαζώματα, τα ξελακίσματα, η σπορά κλπ., οι μέρες είναι μικρές κι οι δουλειάδες δεν βγατίζουν δουλειά.

«Της σαρανταράς η μέρα καλημέρα — καλησπέρα» λέει ο λαός. Ο Γιακουμής που ραβδίζει, ο Βασίλης που κάνει χωράφι κι ο Παντελής που ξελακίζει έχουν χάσει τη διάθεση τους καθώς σκύβουν στη

δουλειά. Κάτι λείπει εφέτος απ' την εξοχή, κάτι που κάνει τη δουλειά αγγάρια και την εξοχή φυλακή.

Λείπουν η Δοξανιά η τραγουδιότρα, η Μελπομένη ο σπανός, η Χρυσουμή η χαμηλοβλεπούσα. Η έλλειψη είναι αβάσταχτη, ο τόπος παραπονεμένος κι οι καρδιές αδειστές.

Ο Γιακουμής πέρασε το βράδυ απ' της Δοξανίας το δρόμο κι εξεδήλωσε την ανησυχία του τραγουδιστά. Διέλε παρ' τη μάνα σου που σ' έμαθε και φαίνεις κι ούτε τη μέρα φαίνεσαι ούτε τη νύχτα βγαίνεις.

Χωρίς άφελος όμως. Σαν τη φτώχεια θέλει κι η αγάπη τα τερτίπια της. Το καλό το παλικάρι ξέρει κι άλλο μονοπάτι. Χωρίς συνεταιρισμό δεν γίνεται δουλειά. Ακριβώς λοιπόν στο απεναντινό λιόφυτο απ' της Δοξανίας στέσανε ένα κατασπολεπτικό Συνεταιρισμό ο Γιακουμής, ο Βασίλης κι ο Παντελής. Κουβαλήσανε καλάμι, βίτσες, ξύλα γλυκοπελεκητά, βούρα κλπ., κι αρχίσανε να πλέκουνε καλάθια, κοφίνια κι ένα σωρό μπιμπελά και πρματάκια.

Σαν δεν είχανε άλλες δουλειές γεωργικές, εκεί τους έβρισκες.

Η χαρά και η εργασία και η αίσθηση πως απέναντι εκεί δουλεύανε οι καρδιοκλέφτρες τους μερώνανε την ψυχιά τους.

Κάθε 15 μέρες πηγαίνανε και εκείνοι την πρματεια τους στην πολιτεία και τη μασχοπουλούσαν.

Έτσι τα καταφέρνανε μ' ένα σπάρο να πιάουν δυό τρυγόνια, να βγάδουν λεφτά και να συναντιούνται με τη Δοξανιά, τη Μελπομένη και τις άλλες, να τρώνε την μπογάτσα τους και να ετοιμάζουν κάποιο Συνεταιρισμό. Ποιός θάναυ ευτυχισμένος και πολύχρονος.

Η ευλογημένη η εργασία πως μερώνει τις καρδιές και πως τους κάνει πρακομένους και ευτυχισμένους τους ανθρώπους...

+ ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ «ΒΙΑΝΝΙΤΗΣ»

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΙΑΝΝΙΤΩΝ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ «Ο ΔΙΑΒΑΤΗΣ»

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε στις 14/15 Μαΐου εκδρομή του Συλλόγου στο Πήλιο. Οι εκδρομείς απόλασαν τις ομορφιές που προσφέρουν τα πανέμορφα χωριά του Πηλίου και το βράδυ διανυκτέρευσαν στα Χάνια, το υψηλό τερα χωριό.

Η θραδιά ήταν ευχάριστη και όλοι οι εκδρομείς διαρκέδασαν στην άνετη αίθουσα του ξενοδοχείου.

Ακοντεόν έπαιξε ο Μπριντζάκης Μιχάλης και μαντολίνο οι κύριοι Μενέλαος Λουλιάκης και Αδρέας Παπαράκης, τους οποίους ευχαριστούμε θερμά.

Ιδιαίτερα συγκινητική ήταν η εφαιρική και απρόσμενη επίσκεψη των Μιχάλη Μά-

στίαρα και Κώστας Φουρναράκη που μόλις έμαθαν ότι Βιαννίτες εκδρομείς θρίσκονται στο Πήλιο, ξεκίνησαν από τη Λάρισα και ήλθαν να μας δουν, να ακούσουν θιαφνίτικες μαηηνιάδες και μαντολίνο. Επίσης κέρασαν και όλο το κρασί που ήπιε ο Σύλλογος εκείνο το βράδυ.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του «Διαβάτη» οργανώνει σύντομα και άλλη εκδρομή για να ικανοποιηθούν και τα άλλα μέλη του Συλλόγου που δεν μπόρεσαν να έλθουν στην προηγούμενη.

Επίσης θα θέλαμε να υπενθυμίσουμε ότι οι αγώνες για την απόκτηση ιδιόκτητης στέγης βρίσκεται σε εξέλιξη και περιμένουμε να επικοινωνήσετε για τις προφορές σας με τον Πρόεδρο Μιχάλη Καρπαθάκη στο τηλ. 5613.905 ή τον Γενικό Γραμματέα Μανώλη Γουρμειζάκη 6425.182.

Για το Διοικ. Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

ΜΙΧ. ΚΑΡΠΑΘΑΚΗΣ

Ο Γεν. Γραμματέας
ΜΑΝ. ΓΟΥΡΜΕΙΖΑΚΗΣ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Αγροπεταχίο 5—6 στρεμμάτων στη θέση Αρμενιάπετρα —Μοναμνούκια

Πλήρ. τηλ. 0895-22218

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ
ΕΛΕΥΘ. ΤΖΑΝΑΚΗΣ
Βιάννος τηλ. 22.330

«ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Μηνιαία έκδοση στην ύπηρεσία όλων των Βιαννιτών

Έκδοτης — Διευθυντής: Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ

Φιλολογική επιμέλεια κειμένων Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

Υπεύθυνος Τυπογραφείου ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

Έτησιες συνδρομές: Δρ. 300 Κοινοτήτων—Σχολείων — Ένοριών » 400

Έμβλημα: Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ

Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ: 1866 άρ. 110 Ήράκλειο

Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ: Καποδιστρίου 39 Ήράκλειο

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΝΤΕΥΚΤΗΡΙΟ

Του Εμμ. Καδιανάκη

1. Ο ΠΛΑΤΑΝΟΣ

Ο μεγάλος αιωνόβιος Πλάτανος του σχολείου της Άνω Βιάννου, υπάρχει ακόμα. Ο πλάτανος αυτός δρόσισε και ναούρησε τον Γ. Κουδουλάκη (Διαβάτη), αλλά και σήμερα κρατεί συντροφιά στην «προπομπή» του μαζι με τα κελαιδίσματα των πουλιών, το κελάρυσμα του νερού της θρύσης και του «μυλαούλακα», που περνάει από τις ρίζες του και τον ποτίζει διατηρώντας την πυκνή πράσινη φυλλοσισία του. Τον ζήλευαν όλοι οι περσικοί και τον ζήλευσαν ακόμα και σήμερα. Οι τουρίστες του προτείνουν τις φωτογραφικές μηχανές τους. Είναι απελά συνδεσμένοι με το χωριό. Μολονότι σήμερα ο πλάτανος του «Νερόμυλου» δεν λειτουργεί, ο χώρος γύρω χαρίζει δροσιά στους καυτερούς μήνες που καλοκαιριού, γιατί δημιουργείται εκεί δροσερό ρεύμα που χαϊδεύει απαλά τις κορφές των φυλλωμάτων και σκουρπίζει γύρω καθαρό οξυγόνο που τόνωνε τα γερωνικά κορμιά των παππούδων και των πατέρων μας, αλλά ακόμα και εμάς των ιδίων.

Στον κούφιο κορμό του έχουν σφηνωθεί αρκετές ροαίρες πυροβόλων όπλων από ριπές που ρίχτηκαν σε επινίκια διαφόρων βουλευτικών εκλογών από σπαδούς των πολιτικών παρατάξεων που κέρδιζαν κάθε φορά. Στον κορμό του σπερεώνανταν και τοιχοκολλούνταν ακόμα, κάθε είδους ανακαινώσεις, οργανωτικές Αρχών και Οργανώσεων, Προγράμματα εορτών και εκδηλώσεων, πλειστηριασμών κλπ. Ο ίδιος κορμός δέχτηκε και γραμματοκιβώτιο Ταχ. Υπηρεσίας για ένα χρονικό διάστημα. Εκεί ο αείμνηστος Συρκοφός έκανε το προσκλητήριο... των φίλων του. Δέχτηκε ακόμα και λάμπα για τον πρώτο πρωτόγονο κοιμητικό φωτισμό.

Στον κούφιο κορμό του τάνο χάριζε δροσιά τους

με τ' ανοίγματα έπαιζαν και παίζουν ακόμα και σήμερα το κρυφτούλι τα μικρά παιδιά που σχολείου κι ακούει κανείς τις φωνές τους στα διαλείμματα ακόμα και το καλοκαίρι.

Στον ίδιο κορμό του πλάτανου και στο θόρειο μέρος του προεξείχε και προεκτείνονταν εξόγκωμα με επίπεδη κάθισμα ελευθέρη (σαν καθίσμα), όπου κάθιζε ο μυλωνάς απολαμβάνοντας τον ήσκιο και τη δροσιά, άκουε το κελάρυσμα του νερού του μύλου και το καλόδημα των πουλιών. Εκεί πολλές φορές ο ίδιος μυλωνάς πελούσε με το σκεπάρνι του διάφορα ξύλινα αντιστολικά του του μύλου του. Τον πλησόντα ζαμε, νέοι κι ακούσαμε από το στόμα του να μας διηγείται όμορφες ιστορίες και ανέκδοτα και προπάντων τις γεωγραφικές γνώσεις του (έχουν δημοσιευθεί στα Β. Ν.)

2. ΟΙ ΘΑΜΩΝΕΣ ΤΟΥ

Σ' εκείνο λοιπόν τον Πλάτανο κάθισαν Ενετοί και Τούρκοι, Γάλλοι και Άγγλοι, Ιταλοί, Γερμανοί και Ες Ες.

Εκεί κάθιζε κι ο αείμνηστος Τίτος Ζωγραφίδης. Επισκόπος Πέτρας, κάθε φορά που ερχόταν στη Βιάννο για περιόδια στην Επαρχία, συνομιλώντας με τις Αρχές του χωριού, τους υπαλλήλους, τους προύχοντες, πίνοντας και τον καφέ του. Ήταν φανατικός οπαδός του Ελευθερίου Βενιζέλου και πολλές εκδηλώσεις του, που διηγούνταν οι παλαιότεροι, φανέρωναν αυτό το φανατισμό του. Αυστηρός προς τους Κληρικούς. Πολλές κατσάδες του προς τους παπάδες μέσα στους ναούς κι έξω ακούονται ακόμα.

Δεχόταν τα πειράγματα του γελωτοπιώ Κονταξοτού. Δέχτηκε ακόμα και λάμπα για τον πρώτο πρωτόγονο κοιμητικό φωτισμό.

Ο χώρος γύρω στον Πλάτανο χάριζε δροσιά τους

4ο (τελευταίο) Ο ΑΪ — ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΥΡΣΑΡΟΣ

Κάποτε οι κουρσάροι επιτέθηκαν εναντίον του ΑΪ — Δημήτρη του Γαλατοχτισμένου, του βυζαντινού μοναστηριού του Χόντρου που είναι χτισμένο σε μια γραφική πλαγιά με ημυρτοπική βλάστηση κι αγναντεύει αιώνια τη ζεστή θάλασσα του Λιβυκού πελάγους. Συνάντησαν όμως ισχυρή αντίσταση. Λέγεται μάλιστα ότι απήκρισαν κάποιο λαμπρό καβαλάρη, που στεκόταν στην είσοδο του περιβόλου της μονής και απωθούσε χωρίς να σκοτώνει τους επιτιθέμενους πειρατές.

Κάποιος απ' αυτούς προσπάθησε να καρφώσει το ακόντιό του στην καρδιά του καβαλάρη. Όμως το ακόντιο άλλαξε κατεύθυνση, γύρισε προς τα πίσω και καρφώθηκε στην καρδιά του πειρατή.

Οι άλλοι πειρατές, βλέποντας το θαυμαστό αυτό γεγονός, τράπηκαν σε φυγή. Τότε ο λαμπρός καβαλάρης πλησίασε τον ετοιμοθάνατο πειρατή, έβγαλε από την καρδιά του το ακόντιο, γιάτρευσε την πληγή του κι εξαφανίστηκε. Ο πειρατής μετάνιωσε, πίστεψε στη χριστιανική πίστη και βαπτίστηκε. Έμεινε στο μοναστήρι του ΑΪ — Δημήτρη, έγινε μοναχός και πήρε το όνομα Δημήτριος.

Εκεί ακριβώς που η νότια πλαγιά των Αστερουσίων συναντά απότομα και με τον πιο άγριο τρόπο τη θάλασσα του Λιβυκού πελάγους, είναι το μοναστήρι του ΑΪ — Νικήτα. Ένα όμορφο, γραφικό μοναστήρι που σμίλιε στον κατράχαλο βράχο η βαθιά πίστη των ανθρώπων προς το Θεό.

Λέγεται πως κάποτε οι κουρσάροι χτύπησαν το Μοναστήρι την παραμονή της γιορτής του ΑΪ — Νικήτα, την ώρα που Εσπερίων. Ο φόβος της αρπαγής και της σφαγής διαδόθηκε αμέσως στο εκκλησίασμα, που περίτρομο διασκορπίστηκε εδώ κι εκεί, αναζητώντας τη σωτηρία. Πολλοί μπήκαν να ξεφύγουν και να σωθούν. Άλλοι όμως δεν τα κατάφεραν κι έπεσαν στα χέρια των πειρατών. Αυτοί διάλεξαν τότε τους νέους και τους έκλεισαν μέσα σ' ένα κελί, που ήταν κι αυτό σμιλεμένο στο βράχο της εκκλησίας. Τη νύχτα όμως ο βράχος σχίστηκε αθόρυβα με θαυμαστό τρόπο. Ανοίχτηκε έτσι μια μεγάλη τρύπα και οι σκλάβοι των κουρσάρων κατάφεραν να φύγουν απαρτηρήτοι και να σωθούν. Πάνω όμως στη βίαιότητα για τη φυγή τους, έχασαν να κοιμηθούν μια κοπέλα που έκοιμόταν σ' ένα κούβλο. Το πρωί που οι πειρατές ξύπνησαν, κατάλαβαν τι είχε γίνει τη νύχτα και πήραν την κοπέλα κι έφυγαν.

Στην Αφρική την πούλησαν σ' ένα μεγάλο αφέντη αγαρηνό για να τον υπηρετεί. Πέρασαν αρκετά χρόνια από τότε και κάποια παραμονή της γιορτής του ΑΪ — Νικήτα η κοπέλα κρατούσε ένα κανάτι γεμάτο νερό στο ένα χέρι και στο άλλο μια πετσέτα. Την ώρα που έβγαζε στον αρέστη της να πιει, θυμήθηκε τον τόπο της και τις χαρές που είχαν εκείνες τις μέρες. Αναστέναξε και είπε: «Σήμερα είναι ο Σταυρού κι αύριο του Αγίου Νικήτα, που κάναμε στο σπίτι μας μεγάλο πανηγύρι». Ο αφέντης γελώντας της απάντησε: «Αν έχει δόξα ο Σταυρός και χάρη ο ΑΪ — Νικήτας, ως είσαι κι ως ευρέθηκες στο σπίτι του κυρού σου». Λέγεται πως την ίδια στιγμή η κοπέλα εξαφανίστηκε από μπροστά του. Κατά την παράδοση την πήρε ο ΑΪ — Νικήτας πάνω στα κούβλα του αλόγου του και την πήγε όπως ακριβώς ήταν εκείνη τη στιγμή (με το κανάτι και την πετσέτα στο χέρι) στο σπίτι του πατέρα της.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΥΡΣΑΡΟΙ

Κάποια άλλη φορά οι κουρ-

ΚΟΥΡΣΑΡΟΙ ΤΟΥ ΛΙΒΥΚΟΥ

Γράφει ο Αντώνης Στιβακτάκης

θήσε να καρφώσει το ακόντιό του στην καρδιά του καβαλάρη. Όμως το ακόντιο άλλαξε κατεύθυνση, γύρισε προς τα πίσω και καρφώθηκε στην καρδιά του πειρατή.

Οι άλλοι πειρατές, βλέποντας το θαυμαστό αυτό γεγονός, τράπηκαν σε φυγή. Τότε ο λαμπρός καβαλάρης πλησίασε τον ετοιμοθάνατο πειρατή, έβγαλε από την καρδιά του το ακόντιο, γιάτρευσε την πληγή του κι εξαφανίστηκε.

Ο πειρατής μετάνιωσε, πίστεψε στη χριστιανική πίστη και βαπτίστηκε. Έμεινε στο μοναστήρι του ΑΪ — Δημήτρη, έγινε μοναχός και πήρε το όνομα Δημήτριος.

Ο ΑΪ — ΝΙΚΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΣΚΛΑΒΑ

Εκεί ακριβώς που η νότια πλαγιά των Αστερουσίων συναντά απότομα και με τον πιο άγριο τρόπο τη θάλασσα του Λιβυκού πελάγους, είναι το μοναστήρι του ΑΪ — Νικήτα. Ένα όμορφο, γραφικό μοναστήρι που σμίλιε στον κατράχαλο βράχο η βαθιά πίστη των ανθρώπων προς το Θεό.

Λέγεται πως κάποτε οι κουρσάροι χτύπησαν το Μοναστήρι την παραμονή της γιορτής του ΑΪ — Νικήτα, την ώρα που Εσπερίων. Ο φόβος της αρπαγής και της σφαγής διαδόθηκε αμέσως στο εκκλησίασμα, που περίτρομο διασκορπίστηκε εδώ κι εκεί, αναζητώντας τη σωτηρία. Πολλοί μπήκαν να ξεφύγουν και να σωθούν. Άλλοι όμως δεν τα κατάφεραν κι έπεσαν στα χέρια των πειρατών.

Αυτοί διάλεξαν τότε τους νέους και τους έκλεισαν μέσα σ' ένα κελί, που ήταν κι αυτό σμιλεμένο στο βράχο της εκκλησίας. Τη νύχτα όμως ο βράχος σχίστηκε αθόρυβα με θαυμαστό τρόπο. Ανοίχτηκε έτσι μια μεγάλη τρύπα και οι σκλάβοι των κουρσάρων κατάφεραν να φύγουν απαρτηρήτοι και να σωθούν. Πάνω όμως στη βίαιότητα για τη φυγή τους, έχασαν να κοιμηθούν μια κοπέλα που έκοιμόταν σ' ένα κούβλο. Το πρωί που οι πειρατές ξύπνησαν, κατάλαβαν τι είχε γίνει τη νύχτα και πήραν την κοπέλα κι έφυγαν.

Στην Αφρική την πούλησαν σ' ένα μεγάλο αφέντη αγαρηνό για να τον υπηρετεί. Πέρασαν αρκετά χρόνια από τότε και κάποια παραμονή της γιορτής του ΑΪ — Νικήτα η κοπέλα κρατούσε ένα κανάτι γεμάτο νερό στο ένα χέρι και στο άλλο μια πετσέτα. Την ώρα που έβγαζε στον αρέστη της να πιει, θυμήθηκε τον τόπο της και τις χαρές που είχαν εκείνες τις μέρες. Αναστέναξε και είπε: «Σήμερα είναι ο Σταυρού κι αύριο του Αγίου Νικήτα, που κάναμε στο σπίτι μας μεγάλο πανηγύρι». Ο αφέντης γελώντας της απάντησε: «Αν έχει δόξα ο Σταυρός και χάρη ο ΑΪ — Νικήτας, ως είσαι κι ως ευρέθηκες στο σπίτι του κυρού σου». Λέγεται πως την ίδια στιγμή η κοπέλα εξαφανίστηκε από μπροστά του. Κατά την παράδοση την πήρε ο ΑΪ — Νικήτας πάνω στα κούβλα του αλόγου του και την πήγε όπως ακριβώς ήταν εκείνη τη στιγμή (με το κανάτι και την πετσέτα στο χέρι) στο σπίτι του πατέρα της.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΥΡΣΑΡΟΙ

Κάποια άλλη φορά οι κουρ-

σάροι επιτέθηκαν πάλι κατά του μοναστηριού του ΑΪ — Νικήτα, για να το ληληθήσουν.

Οι μοναχοί είχαν αντιληφθεί τα πλοία των πειρατών βαθιά στη θάλασσα και μόρρεσαν να φύγουν νωρίς και να κρυφτούν. Ένας μόνος πολύ ηλικιωμένος και αγιασμένος μοναχός αρνήθηκε να τους ακολουθήσει. Στις παρακλήσεις των άλλων μοναχών να πάει μαζί τους, απάντησε: «Η παραμονή μου εδώ θα έχει πιο αγαθά αποτελέσματα από τη φυγή μου».

Οι κουρσάροι έφτασαν στο μοναστήρι, βρήκαν εκεί τον ηλικιωμένο μοναχό και τον έσφαξαν, παρά την αντίθετη γνώμη του υπαρχηγού τους, ο οποίος δεν κατάφερε να τους αποτρέψει από την απαισιά πράξη τους.

Όμως δεν είχε πείσει ακόμη το ζεστό αίμα του μοναχού πάνω στη γη και δυο τεράστιοι βράχοι ξεκόλλησαν από την πλαγιά του βουναού, κατευθύνθηκαν προς τη θάλασσα κι έπεσαν με μεγάλη δύναμη στο πλοίο τους, που ήταν αραγμένο κοντά στην ακτή. Το πλοίο έγινε κομμάτια.

Οι κουρσάροι είδαν αυτό που έγινε κι αναπήρυσαν. Πέταξαν αμέσως τ' όρμητά τους και μετάνιωσαν για την κακή πράξη τους. Σε λίγο έφτασαν στο μοναστήρι οι άλλοι μοναχοί, ειδοποιημένοι από ένα συνάδελφό τους, που είχε παραφυλάξει κι είδε όλα όσα έγιναν.

Βρήκαν τους κουρσάρους μετανιωμένους ειλικρινά. Και τους συγχώρεσαν. Όλοι οι κουρσάροι έγιναν χριστιανοί,

βαπτίστηκαν και λέγεται πως έγιναν κήρυκες του χριστιανισμού στην Αφρική. Αυτός που είχε αναμνηθεί στη σφαγή του μοναχού έμεινε στο μοναστήρι κι έγινε ο ίδιος μοναχός.

Εδώ θα σταματήσουμε την παρουσίαση των λαϊκών παραδόσεων που αφορούν τους κουρσάρους και τη δράση τους στον τόπο μας.

Θα σταματήσουμε εδώ, γιατί κάπου εδώ σταματούν και οι θύμησης αυτών που ρωτήσαμε. Όλοι όμως διαβεβαίωσαν πως είχαν ακούσει από τους παππούδες και τις γιαγιάδες τους κι άλλες σχετικές με τους κουρσάρους ιστορίες, που ή δεν τις θυμούνται καθόλου, ή τις θυμούνται πολύ γενικά κι αόριστα.

Εμείς ελπίζουμε ότι θα μπορούμε στο μέλλον να καταγράψουμε κι άλλες λαϊκές παραδόσεις για τους κουρσάρους, γιατί και ενδιαφέρον παρουσιάζουν και θα βοηθήσουν στην πληρέστερη παρουσίαση της ιστορίας του τόπου μας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τις παραδόσεις για τους κουρσάρους που ανασφύρισε παραπάνω μας διηγήθηκαν οι:

- 1. Εμμανουήλ Αντ. Στιβακτάκης ετών 67
2. Μύρων Ιωάν. Χερσονησιώτης ετών 74.
3. Ιωάννης Εμμ. Σχοιμάκης ετών 76
4. Εμμανουήλ Γ. Γελασιώτης ετών 90
5. Αικατερίνη Γελασιώκη — Στιβακτάκη ετών 63
6. Φιλία Χαριτάκη — Δελιδάκη ετών 62.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελ. 1
Χρησιμοποιήθηκε από τους αρχαίους για ανάλογα αντικείμενα.

Η συγγραφέας προχώρησε πέρα από την περιγραφή την ερμηνεία και τον σχολιασμό των αντικειμένων. Προήλθε σε λεπτές αισθητικές παρατηρήσεις και αναλύσεις, καθώς και σε ευρύτερη συμβολή στην ιστορία της τορευτικής στην Κρήτη κατά τη γεωμετρική και την αρχαϊκή εποχή. Επίσης προχώρησε σε εκτεταμένη θρησκευτική μελέτη, που θα αποτελέσει σημαντική συμβολή στην ιστορία (Συνεχίζεται)

ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
ΠΟΠΗ ΚΟΝΣΟΛΑΚΗ
ΕΒΑΝΣ 77 — ΗΡΑΚΛΕΙΟ
ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
ΓΙΑΝ ΠΛΟΥΜΑΚΗΣ
Τοπογράφος Μηχ. Α.Π.Θ.
Ε. ΚΑΝΑΚΗ — ΠΛΟΥΜΑΚΗ
Τοπογράφος Μηχ. Ε.Μ.Π.
Α. Δικαιοσύνης 21 — 71201 Ήράκλειο
Οικοδομικές άδειες — εργολαβίες — τοπογραφικά με υπερσύγχρονα ηλεκτρονικά μηχανήματα της WILD (TI 1000 + DI 1000)
Τηλ. 235623 — 287934
ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΟ — ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
ΝΙΚΟΣ ΜΗΛΙΑΡΑΣ
ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟΣ
ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

ΚΟΡΥΦΗ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:
Δ. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑΚΗΣ
Δ. ΚΑΡΔΑΜΑΚΗΣ
Δ. ΠΑΠΑΚΥΡΙΤΣΗ
ΔΑΙΔΑΛΟΥ 10 - 712.02 ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΗΛ. 285.333

● Συνέχεια στη σελίδα 4

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελ. 1
τρόπο να γίνει απ' όλους κατανοητή η τεράστια σημασία του δάσους που βρίσκεται πάνω από τα χωριά μας

Ο ΟΜΑΛΟΣ — ΠΑΡΑΛΙΟΣ

Στο προηγούμενο φύλλο των Β.Ν. ο συναρχηγός μας κ. Στ. Παπαγιαννάκης με πολλή αγάπη γι' αυτόν τόπο μας, περιέγραψε καλλονές της επαρχίας μας. Αναφέρθηκε όμως ιδιαίτερα στον Ομαλό. Στο λεκανοπέδιο που βρίσκεται πάνω από τα χωριά μας, μικρογραφία του Οροπεδίου του Λασιθίου.

Πολλές εκδρομές οργανώνονται κάθε χρόνο για τον Ομαλό. Μια πτό πολλούς κόσμος μαζεύεται την εορτή του Αγίου Πνεύματος, που γιορτάζει το εξωκλήσι που βρίσκεται δίπλα Πέριου, ύστερα από τη διάνοιξη του δρόμου μέχρι τον Ομαλό ανέβηκαν αρκετά αυτοκίνητα κάθε τύπου. Το ανέβασμά τους όμως ήταν η καταστροφή του Ομαλού. Μετατράπηκε σε χάρω Ράλλου και το πράσινο βελούδο του Ομαλού, ποταποποιήθηκε κάτω από τις ρόδες των αυτοκινήτων. Κοινωνικά Συμβούλια και τα όργανα τάξης του Πεύ-

ας το προφυλάξουμε σαν τα μάτια μας τα δυό. Έχει την ίδια αξία για τη ζωή στην επαρχία μας.

αυς φροντίσουν εγκαίρως να μην επαναληφθεί φέτος. Η εγκαίρως τοποθέτηση πινακίδων που να δίνουν ενημερωτικές οδηγίες πολύ θα βοηθήσουν να σωθεί η ομορφιά του Ομαλού.

Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται και η καθαριότητα που πρέπει να επικρατήσει όλο το καλοκαίρι στις παραλίες. Όσοι τις επισκέπτονται να μαζεύουν τα σκουπίδια τους, τις νάυλων σακούλες, τα πλαστικά. Οι Κοινότητες και οι πολιτιστικοί σύλλογοι να φροντίσουν να τοποθετηθούν όπου δεν υπάρχουν, καλάθια απορριμμάτων που ν' αδειάζουν τακτικά.

Είναι ευχάριστο που και δεύτερο χωριό στην επαρχία, ύστερ' από τ' Αμυρά και ο Χόνδρος έλυσε το θέμα χώρου για τ' απορρίμματα. Ας ελπίσουμε πως σύντομα θα προχωρήσουν και τα υπόλοιπα και μάλιστα σε πανεπιστημιακό επίπεδο.

ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ

Το παλιό διδακτήριο του Δημ. Σχολείου 'Ανω Βιάννου και ο γύρω χώρος

(Από το Υπουργείο Πολιτισμού στάλθηκε στις αρμόδιες υπηρεσίες και στην Κοινότητα 'Ανω Βιάννου, το Αστυνομικό Τμήμα 'Ανω Βιάννου και στον Πολιτιστικό Σύλλογο 'Ανω Βιάννου το παρακάτω έγγραφο):

Σας ανακοινώνουμε ότι με την συνημμένη Υπουργική απόφαση ΔΙΔΑΠ(Γ)36857)29-9-87 που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 554)Β)23-10-87 χαρακτηρίστηκαν ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία το παλιό Δημοτικό σχολείο, ο Νερόμυλος, η βρύση και ο περιβάλλον χώρος του (πλατεία Δημοτικού Σχολείου) που βρίσκονται στην 'Ανω Βιάννο Ν. Ηρακλείου.

Επομένως, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία απαγορεύεται οποιοδήποτε επέμβαση επί των κτιρίων αυτών (επισκευές, συντήρηση, προσθήκη κλπ. χωρίς προηγούμενης

α ενδιαφερόμενος ιδιοκτήτης να ζητήσει την έγκριση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου (7η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων στο Ηράκλειο).

Ε. Υ.
Ο Προϊστάμενος του Τμήματος

κ. α. α.
Αλέξ. Θεοχαρόπουλος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Δ/ΝΣΗ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΜΗΜΑ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ
Αθήνα 29 Σεπτεμβρίου 1987
Αριθμ. Πρωτ. ΥΠΠΟ (ΔΙΔΑΠ)Α 36857)2243 ΑΠΟΦΑΣΗ

Έχοντας υπόψη:
1. Τις διατάξεις α) του Ν. 1558)85 «περί Κυβέρνησης και Κυβερνητικών Οργάνων» που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 137)τ.α.)26-7-85 β) του άρθρου 52 του Ν.

5351)1932 «Περί Αρχαιοτήτων» γ) του Ν. 1469)50 «περί προστασίας ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενεστέρων του 1830», δ) του Π.Δ. 941)77 «περί Οργανισμού του ΥΠΠΕ», ε) την ΥΑ με αριθμ. ΥΠΠΟ(ΔΙΟΙΚ)Ο-Ε)ΦΟ9)32530)8 — 8-87 «περί μεταβίβασης αρμοδιοτήτων και δικαιοκρίτων υπογραφής «Με εντολή Υπουργού» στο Γενικό Γραμματέα, στον Ειδικό Γραμματέα του Διοικητικού Τομέα Πολιτιστικής Κληρονομιάς και στους Προϊστάμενους Δ/σεων, Τμημάτων και Γραφείων της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού» (ΦΕΚ 548)τ.β)12-8-86).

2. Το Π.Δ. 161)26-4-84 (ΦΕΚ 54)Α)30-4-84) «περί ανακατανομής αρμοδιοτήτων των Υπουργείων ΥΠΠΕ-ΥΧΟΠ»

3. Την από 22-7-1987 αίτηση του Πολιτιστικού Συλλόγου 'Ανω Βιάννου, για χαρακτηρισμό της πλατείας.

4. Την ομόφωνη γνωμοδότηση του Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων Α. Κρήτης, με αριθμό 5)8-9-87

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Χαρακτηρίζουμε ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1469)50, τα κτίρια του παλιού Δημοτικού Σχολείου, του Νερόμυλου, της Βρύσης μαζί με τον περιβάλλοντά τους χώρο (πλατεία Δημοτικού Σχολείου, όπως αυτός ορίζεται με τα στοιχεία ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΑΜ που αποτελεί αναπόσπαστο

μέρος αυτής της απόφασης, στην 'Ανω Βιάννο Νομού Ηρακλείου γιατί πρόκειται για ιδιαίτερα αξιολογα κτίσματα ειδικής λειτουργίας, πολύτιμα για την μελέτη της εξέλιξης της Αρχιτεκτονικής της περιοχής, και έχουν αναπόσπαστα συνδεθεί με την ιστορία του τόπου, και τις μνήμες των κατοίκων της Βιάννου. Συγκεκριμένα, το Δημοτικό Σχολείο εγκαινιάστηκε το 1830 και σ' αυτό έμαθε τα πρώτα γράμματα ο Ι. Κονδυλάκης. Ο νερόμυλος διασώζει όλα τα βασικά στοιχεία της κατασκευής του και είναι από τα λίγα σωζόμενα δείγματα του είδους στην Α. Κρήτη. Η βρύση είναι τυπικό δείγμα αναλόγων κτισμάτων.

Με εντολή Υπουργού
Ο Ειδικός Γραμματέας
Γ. ΘΩΜΑΣ

Ο Κονδυλάκης και η λαογραφία της Κρήτης

● Συνέχεια από τη σελ. 1
ται να βλέπουμε μια τέτοια άρμάδα και τόσα φουσάτα, μόνο η Ελένη έχει μαύρη καρδιά. Την ερωτούν οι βάνιες τη, μ' αυτή τον γάμο τη δεν τονέ ξεφρανάρωνε. Κ' εκεί που

ξανοίγει τα καρβία π' Αλεξάνδρου, που φεύγουμε επάνω στον αφρό της θάλασσας σαν άσπρες ψυχάρες και γλυκοσφάζουν το κύμα, λέει και παρκαίει μέσα στην καρδιά της:

Κονδυλάκη, είναι παραπλήσιες αλλά έχουν πολλά κενά και δεν ικανοποιούν την επιστημονική έρευνα.

Οποσδήποτε ο Κονδυλάκης, λάτρης της κρητικής παράδοσης, θαυμάζει την ανδρική ενδυμασία της Κρήτης και τη θεωρεί ομοιόμορως γνώρισμα των Κρητών: «Οι Κρήτες έζησαν επί αιώνες πολλούς με το ένδυμα το οποίον φορούν έως σήμερα» και δεν δύνανται να το αποβάλουν, χωρίς ν' αποβάλουν και κάτι από τον χαρακτήρα των. Όπως το φορούν ιδίως οι περί τα Λευκά Όρη κατοικούντες φαίνεται φυσικόν συμπλήρωμα του τελικού Κρητικού τύπου. Και δια τούτο, άμα ο ορεινός Κρητικός φορέσει ένδυμα φράγκικόν, φαίνεται ως ελαττωθείς και αμικρυνθείς. Ενώ δε και με παλαιόν και πενήχρον κρητικόν ένδυμα δεν φαίνεται και κοντυμένος, και με καινούργια φράγκικα ένδυμα διίδει συνήθως την εντύπωσιν ότι φορεί ευτελή και άκομψα και αδεξιώς και χωρίς άνεσιν κινείται. Εκτος δε της συνθηείας, το σημερινόν κρητικόν ένδυμα συνδέεται με την ιστορίαν και το κλέος της Κρήτης. Υπό το ένδυμα τούτο διεξήχθη η μακρά και ενδοξαία αντίστασις των Κρητών κατά των κατακτητών Ενετών και Τούρκων. Και είναι λυπηρόν να το βλέπη κανείς παραμελούμενον και αντικαθιστάμενον από ζένιον και άσχημον μισαιμόν».

Δεν τρέφει βέβαια αυταπάτες και γνωρίζει ότι για πάρα πολλούς λόγους η εισβολή του φράγκικου ενδύματος και η κατάσχεσή του θα είναι οριστική. Το παραδοσιακό κρητικό ένδυμα μόνο στα μουσειακά πρέπει πιά να διατηρηθεί. Και γράφει τελειώνοντας τα σχετικά με το ένδυμα άρθρα του: «Κλείω τας σημειώσεις μου περί του κρητικού ενδύματος με την ευχήν να προστεθεί εις το Μουσείον Ηρακλείου και τμήμα νεώτερον εις το οποίον να διασωθή και ό,τι δύναται από το κρητικόν ένδυμα».

Η ευχή του έχει ήδη πραγματοποιηθεί, αφού στο Ιστορικό Μουσείο της πόλης μας έχουν αποθησαυριστεί και φυλάσσονται γνήσιες παραδοσιακές κρητικές ενδυμασί-

ες, μαζί με τόσα άλλα πολύτιμα κειμήλια που λαϊκού πολιτισμού και της ιστορίας της Κρήτης.

Εκτός όμως από τα παραπάνω εκδοθέντα άρθρα, και πολλά άλλα μικρότερης σημασίας, που δεν μας επιτρέπει ο χρόνος να μνημονεύσουμε εδώ, υπάρχουν και πολλά ανέκδοτα σε χειρόγραφα. Ήδη το 1938 ο τότε Διευθυντής των Γενικών Αρχείων του Κράτους Δ. Ζακυνθινός καταγράφοντας το υλικό των μοναστηριακών και των μουσειακών αρχείων της Κρήτης σημείωσε ότι στο αρχείο του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου υπάρχει φάκελος (αρ. 68), με «Τέσσαρα τεύχη περιέχοντα γλωσσικόν και λαογραφικόν υλικόν συλλεγν υπό Ιωάννου Κονδυλάκη». Κατά την προσωπική μου έρευνα στο αρχείο αυτό διαπίστωσα ότι υπάρχουν στην πραγματικότητα έξι (και όχι τέσσερα) τεύχη, άνισα σε μέγεθος και σε αριθμό φύλλων. Τα τέσσαρα είναι σημειωματάρια σέπης και τα δύο τετράδια μη κρόα αχήματος. Τα τεύχη αυτά τα αριθμήσαμε με τα στοιχεία Α—ΣΤ και τα σελιδώσαμε, όπου δεν υπήρχαν ενδείξεις αριθμησης φύλλων ή σελίδων, για να είναι ευχερής ο έλεγχος και η χρήση τους στην επιστημονική έρευνα.

Στο εξώφυλλο του τετραδίου Α αναγράφεται ο τίτλος: «Κρητικόν Λεξιλόγιον» (Συλλογή Ι. Δ. Κονδυλάκη). Η γλωσσική κατάσταση της Κρήτης από 1866—1919». Επίσης, στη σελ. 1 του τετραδίου Ε υπάρχει η ένδειξη: «Λαογραφική ύλη Κρήτης. Συλλογή Ι. Δ. Κονδυλάκη, 1919 (Ηράκλειον). Εξελίδγιον Κρήτης (1870—1919). Δίστιχα, ποιήματα, παρατσόφαρα, τραγούδια κλπ.».

Συνεχίζεται

ΠΙΣΤΩΣΗ 50 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του ΥΠΕΧΩΔΕ κ. Νίκου Σαράντη διατίθενται διάφορα ποσά για την εκτέλεση οδικών Έργων στους νομούς Ηρακλείου και Λασιθίου. Για το τμήμα Βιάννου — όρια νομού Λασιθίου διατίθενται 50 εκατ.

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΑΡΒΗΣ

Στις 11 Απριλίου έγιναν εκλογές στον Π.Σ.Α. και εκλέχθηκαν:

Διοικητικό Συμβούλιο:

Γεωργιανάκης Στυλ., πρόεδρος Μάλλιος Χρήστος, αντιπρόεδρος

Ζώπας Αντώνιος, γραμματέας Συγγελακίης Γεώργιος, ταμίας Παιπαδογιαννάκης Στυλιανός, Γοντικάκης Μιχαήλ, Χρηστάκη Αλεξάνδρα, μέλη.

Εξελεγκτική Επιτροπή:

Λουλάκη Αφροδίτη Μακράκης Γεώργιος Μαρή Μαρία.

Ω ουρανέ, μην το δεχτής, και γης, μην το βαστάξης Ριξ' άστραπές, ριξε φωτιά, κι' ανεμική και ζάλη, Να ντιξης τον Αλέξανδρον, αν είναι ριζικό μου, Να βάλω την καρδιά του, ρήγισσα να με πούνε, Γιατ' είναι μαύρος κι άσχημος κι' άγριος 'σαν το Χάρο Γόοι σ' εμέ τη δύστυχη! τρεις χρόνους με παιδεύει Κ' ώρες φοβάρες μου λαλεί κι' ώρες με παρακάλια «—Αν θες, Ελένη, μού 'λεγε, τη θάλασσα ξαγλιώ τη. «Αν θες την άμμο τη μετρώ κουκκί—κλαδί για σένα. «—Δεν θέλω γ'ω τη θάλασσα, την άμμο να μετρήσης, «Μόνο τη Μαύρη θάλασσα να αμίξης με την 'Ασπρη.

της. Οι βάνιες της προσπαθούνε κάθε λοής να τηνε παρηγορήσουν, μ' αυτή είναι πάντ' απαρηγόρητη και τον πόνο της δεν τονέ 'μολογά. 'Άξαφνος έτρωγε βαθιά τη ζωή

«Ο Αλέξανδρος αδέχθη χαρούμενος και ιδέ τον όπου πάει... Πέρασανε μήνες και καιροί μαύροι για την Ελένη. Έλιωνε σαν το κερί, κ' επήγαινε. Ο φόβος έτρωγε βαθιά τη ζωή

της. Οι βάνιες της προσπαθούνε κάθε λοής να τηνε παρηγορήσουν, μ' αυτή είναι πάντ' απαρηγόρητη και τον πόνο της δεν τονέ 'μολογά. 'Άξαφνος έτρωγε βαθιά τη ζωή

Μιαν μέραν αγροικά βοή, Ξετρουμισμένη στέκει Θωρεί τη θάλασσα ψηλά φουσκώνει και μουγκρίζει. Είδες τα μαύρα σύννεφα, ταρός 'σαν τα ζυγώνει ΊΠως ώρες κουλουριάζουνται κι' ώρες ξεπλούν και φεύγει; Επτά κ' η Μαύρη θάλασσα άγρια κατεβαίνει Κι' ώρες κουκκλώνει τη στεριά κι' ώρες ξεπλώνει, φεύγει...»

της. Οι βάνιες της προσπαθούνε κάθε λοής να τηνε παρηγορήσουν, μ' αυτή είναι πάντ' απαρηγόρητη και τον πόνο της δεν τονέ 'μολογά. 'Άξαφνος έτρωγε βαθιά τη ζωή

Ενταύθα τελειώνει το άσμα, αλλά το συμπληρώη η παράδοσις, αναφέρουσα, ότι η Ελένη, ιδούσα ότι ο άθος, αν προέτεινε εις τον Αλέξανδρον εξεπελεύσθη, απέθανεν εξ απελπισμού και τρόμου. Παραπληρωματικώς δε προστίθησιν ότι η εκ της εισβολής των υδάτων του Ευξεινού εξαικωθείσα Μεσόγειος κατέκλυσε και ηφάνισε μέσα των χθονίων παραλίω της Κρήτης, μειώσασα την έκτασιν αυτής κατά πολύ.

τη και τον Στέφανο Ξανθουδίδη, που πίστευαν ότι η κρητική βράκα ήλθε στην Κρήτη με τή την τουρκική κατάκτηση του 1669. Η κρητολατρία παρωθεί τον Κονδυλάκη σε τολμηρές εικασίες, επιστημονικά αίσθητικές, και ανάγει την καταγωγή της κρητικής βράκας στους Σαρακηνούς της Ισπανίας, που κατέλαβαν την Κρήτη στις αρχές του 9ου αιώνα και παρέμειναν στο νησί για 135 περίπου χρόνια, ώσπου να εκδιωχθούν από τον Νικηφόρο Φωκά (961 μ.Χ.). Για να στηρίξει τις απόψεις του έχει μελετήσει τους περιηγητές (τον Τουρνεφόρ και τον Πάσλε'υ), τους εικονογραφικούς τύπους των τοιχογραφημένων εκκλησιών, καθώς και τους ενδυματολογικούς τύπους των ησούντων του Αιγαίου και των παραλίω της Μ. Ασίας και της Συρίας. Γνωρίζει και ο ίδιος ότι το θέμα είναι ακανθώδες και με πολλά προβλήματα. Παραμένει και σήμερα άλυτο, παρά τις προσπάθειες των ειδικών. Οι μελέτες της Ευ. Φραγκάκη, που, ας σημειωθεί παρεκβαπίζονται, αγνόησε τις απόψεις του

Σημαντικά είναι επίσης μερικά άρθρα του Κονδυλάκη, που δημοσιεύτηκαν το Μάρτιο του 1919 στη «Νέα Εφημερίδα» του Ι. Δ. Μουρέλλου, εδώ στο Ηράκλειο, ως επικυλλίδες. Ιδιαίτερον ενδιαφέρον για το θέμα μας παρουσιάζουν πέντε μικρά άρθρα σχετικά με την καταγωγή και την εξέλιξη της κρητικής ενδυμασίας, κυρίως της ανδρικής. Ο Κονδυλάκης επιχειρεί να ερμηνεύσει την ιστορική καταγωγή της κρητικής βράκας και διαφωνεί με μεγάλους ερευνητές της εποχής του, με το Νικόλαο Πολικά, αγνόησε τις απόψεις του

της. Οι βάνιες της προσπαθούνε κάθε λοής να τηνε παρηγορήσουν, μ' αυτή είναι πάντ' απαρηγόρητη και τον πόνο της δεν τονέ 'μολογά. 'Άξαφνος έτρωγε βαθιά τη ζωή

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΝΤΕΥΚΤΗΡΙΟ

Συνέχεια απ' τη σελίδα 3
3. ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Όσοι από τους νέους της εποχής εκείνης ζούμε ακόμμη, έχουμε αναμνήσεις όλων αυτών των περιστατικών. Με ιδιαίτερη περιέργεια και προσοχή ακούσαμε όσα συζητούνταν και όσα ανακοινώνονταν στον «Πλάτανο». Είχαμε σ' αυτό το μέρος συχνή παρουσία, θρισκόμαστε συχνά σ' αυτό το περιβάλλον. Φοιτητές της Βιάννου, μαθητές Γυμνασίων, νέοι επαγγελματίες, είχαμε δράση ως μέλη του πρώτου Προσδευτικού Εκπολιτιστικού Συλλόγου Βιάννου: Διαθάτη — (Δημοσιεύθηκε η δράση του στα Β.Ν.). Οι θεατρικές παραστάσεις κι οι διαλέξεις κλπ. εκδηλώσεις του Συλλόγου δίνονταν στη μεγάλη αίθουσα του Διδακτηρίου του Δμ. Σχολείου. Μας δινόταν έτσι η ευκαιρία ν' ακούμε και να πληροφορούμαστε τα σοβαρά και τ' αρετία κλπ. των θεαμάτων των καφενείων του «Πλάτανου».

σικύφτει στις θρύσεις το νερό!

4. Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ

Όχι ευχάριστη, μάλλον μονότονη λόγω της ερήμωσης του «νερόμυλου». Ερείπισο με πεσιμένη στέγη, σχεδόν χωρίς κουφώματα, το εσωτερικό του εστία χωμάτων και μετάρων και ο «μυλάκακος» (υδραγωγός) που φέρνει το νερό πάνω στο πηγάδι, με τις φυτρωμένες αγριοουκιές, καταστραμμένες και η «καμάρα» ετοιμόρροπη. Επιβάλλεται να ληφθούν μέτρα για τη διαμόρφωση, επισκευή και ανακατασκευή του υδραγωγού. Θα ήταν προτιμότερο ευχής έργου, αν η Κοινότητα ή άλλος πολιτιστικός φορέας ενεργήσουν για την εξαγορά του μύλου από τους ιδιοκτήτες του και την επισκευή του, ώστε να τεθεί σε λειτουργία στο μέλλον «εκι περιτροπή» για την ομορφιά και δροσιά του περιβάλλοντος και για τουριστικούς λόγους, επειδή θα προσελκύει τους ξένους επισκέπτες οποιοσδήποτε εθνικότητας. Μ' αυτό τον τρόπο, κατά τη γνώμη μου, το μέρος θ' αποκτήσει την πρώτη του αίγλη κι ομορφιά.

Στο επόμενο το τέλος.